

ВІДДІЛ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
АВАНГАРДІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ

**«ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
«АВАНГАРДІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ» АВАНГАРДІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ»
(ЗЗСО «АВАНГАРДІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ»)**

вул. Добрянського, 26а, смт. Авангард, Одеський район, 67806, Одеська область,

E-mail: lyceum.avangard@gmail.com

Код ЄДРПОУ 43137973

МЕМОРАНДУМ СПІВПРАЦІ
між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками
ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

Ганна Ганна МАРЧЕНКО
01.11.2024

«Погоджено»

Уповноважений представник трудового колективу

ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

А. І. Черемшова О. О.

«Погоджено»

Голова Ради школи

ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

Ушкова О. В.

«Погоджено»

Президент учнівського самоврядування

ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

Кішова О. О.

ВІДДІЛ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
АВАНГАРДІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ

**«ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
«АВАНГАРДІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ» АВАНГАРДІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ»
(ЗЗСО «АВАНГАРДІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ»)**

вул. Добрянського, 26а, смт. Авангард, Одеський район, 67806, Одеська область,
E-mail: lyceum.avangard@gmail.com
Код ЄДРПОУ 43137973

МЕМОРАНДУМ СПІВПРАЦІ
між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками
ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
ЗЗСО «Авангардівський ліцей»
_____ Ганна МАРЧЕНКО

«Погоджено»
Уповноважений представник трудового колективу
ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

«Погоджено»
Голова Ради школи
ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

«Погоджено»
Президент учнівського самоврядування
ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

СХВАЛЕНО

на Загальних зборах

31 жовтня 2024 року

МЕМОРАНДУМ СПІВПРАЦІ
між усіма учасниками
освітнього процесу:
педагогами, учнями та батьками
ЗЗСО «Авангардівський ліцей»

Спільна робота всіх учасників освітнього процесу в «Авангардівському ліцеї» Авангардівської селищної ради ґрунтується на таких ключових засадах:

1. Взаємна чесність та відповідальність. Вчителі, учні й батьки об'єднуються на засадах правдивості, прозорості та етичної поведінки. Ми прагнемо уникати недобросовісних дій, зокрема плагіату, та створюємо умови для чесного й об'єктивного оцінювання знань.

2. Шанобливе ставлення до прав кожного. Взаємодія будується на основі поваги до людської гідності та рівності. Учасники освітнього процесу сприяють формуванню атмосфери підтримки, прийняття й взаємоповаги.

3. Гармонійний розвиток особистості. Навчання спрямоване на всебічний розвиток здібностей і компетенцій учнів, готуючи їх до активної участі у житті суспільства та формуючи відповідальних і свідомих громадян.

4. Орієнтація на інтереси дитини. Основною цінністю освітнього процесу є учень. Ми створюємо навчальне середовище, яке враховує індивідуальні потреби та особливості розвитку кожної дитини, допомагаючи їй реалізувати свій потенціал.

СПІВПРАЦЯ МІЖ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ:

1. Педагогіка партнерства – головна стратегія взаємодії в межах освітнього процесу. Вона базується на таких принципах:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог та взаємодія;
- соціальне партнерство та розподілене лідерство.

2. Неприпустимість булінгу (цькування) та насильства.

Ми рішуче протистоїмо будь-яким проявам насильства, булінгу (цькуванню) та дискримінації. Кожен учасник освітнього процесу має право на безпечне та комфортне середовище для навчання і розвитку.

3. Прозорість і відповідальність.

Взаємодія має ґрунтуватися на прозорих рішеннях, рівноправному розподілі обов'язків та взаємній відповідальності всіх сторін. Пропозиції, рішення та домовленості повинні бути публічними і зрозумілими для всіх учасників процесу.

РОЗДІЛ 1. ГРОМАДСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ. ПРАВИЛА ТА РЕГЛАМЕНТИ

Ми, педагоги, батьки та учні, виходимо з того, що: школа як спільнота та осередок місцевої громади може створити власні правила та регламенти, що не суперечать чинному законодавству. Вони мають бути публічними, всім відомими, загальнодоступними, зрозумілими всім і прийнятними для всіх учасників освітнього процесу в школі. Правила мають ґрунтуватись на загальнолюдських цінностях, принципах демократії та прозорості в ухваленні рішень, рівного доступу до всіх послуг, поваги до різноманітності культур

1.1 РОБОТА ГРОМАДСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

1. Роль ліцею в громаді. «Авангардівський ліцей» є не тільки освітнім закладом, але й осередком місцевої громади. Громадське самоврядування в ліцеї дає змогу учням, педагогам та батькам брати активну участь в ухваленні важливих рішень щодо організації навчання, дозвілля та захисту прав.

2. Робота громадського самоврядування. Засади організації освітнього процесу ухвалюються колективно під час Загальних зборів, де враховуються думки учнів, батьків та педагогів. Важливим аспектом є відкриті канали комунікації між учасниками процесу, які забезпечують доступ до інформації та зворотного зв'язку.

3. Інструменти самооцінки. Громадське самоврядування проводить періодичну самооцінку своєї ефективності через анонімні опитування учасників процесу. На основі їх результатів впроваджуються відповідні зміни для покращення освітнього середовища.

1.2. ПРАВИЛА ТА РЕГЛАМЕНТИ

1. Шкільні правила розробляються за участі всіх учасників освітнього процесу і охоплюють:

- правила поведінки в школі;
- доступ батьків до школи та класів;
- проведення шкільних заходів;
- кодекс вчителя і ліцеїста.

2. Узгоджувальні процедури. Будь-які зміни до шкільних правил мають бути ухвалені на Загальних зборах і базуватися на консенсусі та обговоренні між усіма учасниками освітнього процесу.

3. Конфліктні ситуації. Розв'язання конфліктів має відбуватися за участі органів самоврядування, засновника закладу освіти або інших уповноважених осіб. Права учасників не можуть бути обмежені у зверненні до освітнього омбудсмена або суду.

РОЗДІЛ 2. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Ми, педагоги, батьки та учні, виходимо з того, що освітній процес має бути спрямований на всебічний розвиток і подальшу успішну самореалізацію учня в дорослому житті – як особистості, громадянина й фахівця.

2.1. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В МЕЖАХ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Організація освітнього процесу в ЗЗСО «Авангардівський ліцей» ґрунтується на академічній свободі вчителя, праві вільного вибору ним форм, методів та засобів навчання і праві на педагогічну ініціативу. Адміністрація ліцею, батьківська та учнівська спільноти мають сприяти реалізації цих прав.

2. Батьки та учні можуть брати участь у питаннях організації освітнього процесу:
 - обирати предмети варіативного складника освітньої програми;
 - подавати заявки на гранти;
 - залучати батьків до майстер-класів, екскурсій та інших подій, що сприяють професійній орієнтації учнів.
3. Оцінювання учнів повинно бути прозорим, зрозумілим і справедливим.
4. Критерії оцінювання мають бути доступними й публічними (в класах, на сайті ліцею).
5. Самооцінювання якості освіти включає анонімні опитування вчителів, батьків та учнів із подальшим коригуванням роботи на основі результатів..

2.2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПОЗА МЕЖАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Позаурочна діяльність повинна сприяти всебічному розвитку учнів, виявленню талантів та зміцненню партнерських відносин між учасниками освітнього процесу. Заохочується спільна діяльність батьків, дітей і педагогів.
2. Учні мають можливість брати участь у творчих конкурсах за власним бажанням.
3. Учні можуть брати участь в олімпіадах, а вчителі надають допомогу в підготовці. Участь в олімпіадах є добровільною, і результати не можуть бути підставою для засудження.
4. Програми позаурочних заходів обговорюються та пропонуються заздалегідь, що дає можливість учням обирати, в яких видах діяльності вони бажають брати участь.
5. Перевірка ефективності позаурочної діяльності також включає опитування учасників освітнього процесу.

РОЗДІЛ 3. БЕЗПЕКА В ШКОЛІ

Ми, педагоги, батьки та учні, виходимо з того, що: обов'язковим елементом освітнього процесу в шкільному середовищі є задовільнення для всіх його учасників на належному рівні основних потреб людини (зокрема фізіологічних, соціальних та потреб у безпеці — фізичній і психологічній).

3.1. СПРИЯТЛИВЕ ФІЗИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Для створення сприятливого навчального середовища в закладі освіти «Авангардівський ліцей» важливо забезпечити всі основні фізичні потреби учнів та працівників. Це дозволяє не тільки підтримувати їхнє здоров'я, але й сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу та загальному розвитку. Основні фізичні потреби включають:

1. Доступ до свіжого повітря

Забезпечення регулярного провітрювання навчальних приміщень є одним із ключових елементів підтримки здоров'я учнів та вчителів. Протягом навчального дня слід організовувати перерви на свіжому повітрі, особливо для молодших школярів. Також важливо облаштувати комфортні місця для відпочинку на відкритому повітрі на території ліцею, де учні зможуть проводити час під час перерв або уроків фізичної культури.

2. Питна вода

Учні та працівники повинні мати постійний доступ до якісної питної води. У школі мають бути встановлені сучасні кулери або питні фонтанчики, що регулярно перевіряються на відповідність санітарним нормам. Гідратація є важливою умовою для підтримання концентрації та енергії протягом навчального дня.

3. Чисті та гідні умови в туалетах

Належний санітарний стан шкільних туалетів є одним із ключових показників турботи про гігієну та комфорт учнів. Важливо забезпечити регулярне прибирання, наявність достатньої кількості туалетного паперу, мила, сушарок для рук або паперових рушників. Туалети мають бути облаштовані так, щоб гарантувати приватність, комфорт і безпеку кожного учня.

4. Якісне харчування

Шкільне харчування повинно бути збалансованим та відповідати потребам розвитку дітей різного віку. Меню має включати свіжі овочі, фрукти, білки, зернові продукти, а також бути адаптованим для дітей з особливими дієтичними потребами або алергіями. Їдальня повинна функціонувати за високими стандартами гігієни, забезпечуючи безпечно приготування та зберігання їжі.

5. Надання медичної допомоги

Шкільний медичний пункт має бути оснащений усім необхідним для надання першої допомоги у випадку травм або захворювань. Постійна присутність кваліфікованого медичного працівника допоможе оперативно реагувати на невідкладні ситуації. Крім того, школа повинна забезпечувати регулярні медичні огляди учнів та профілактичні заходи (вакцинації, консультації з гігієни тощо) для підтримки загального здоров'я.

3.2. БЕЗПЕЧНЕ ТА КОМФОРТНЕ ПСИХОСОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

1. Усі учасники освітнього процесу підтримують доброзичливу атмосферу, де булінг і психологічне насильство неприпустимі.
2. Організація психологічної підтримки учнів, наявність шкільного психолога і можливості для анонімних звернень.
3. Вчителі та учні повинні мати простір для психологічного розвантаження.
4. Психологічний комфорт вимірюється через анкетування.
5. Конфлікти вирішуються на рівні адміністрації або через загальні збори школи, з можливістю звернення до освітнього омбудсмена.

КОДЕКС УЧИТЕЛЯ

1. Спрямованість діяльності на всебічний розвиток учня

Основною метою педагога є формування гармонійно розвиненої особистості, свідомого громадянина, здатного адаптуватися до суспільства та активно брати участь у його житті. Учитель має сприяти розвитку критичного мислення, соціальних навичок, емоційної стабільності та відповідальності за власні рішення.

2. Повага до життя та особистості учня

Педагог, виконуючи свою місію, повинен дотримуватися принципу гуманізму, проявляючи любов і турботу до кожного учня. Увага до індивідуальних потреб, інтересів та талантів учня допомагає створити атмосферу довіри та мотивації до навчання.

3. Моральна відповідальність і професійна етика

Учитель має дотримуватися високих стандартів моральної поведінки, бути чесним, справедливим і відданим своїй професії. Це включає як професійну відповідальність перед учнями та суспільством, так і глибоке усвідомлення етичної місії педагога.

4. Захист і безпека учнів

Педагог зобов'язаний дбати про фізичну та психологічну безпеку учнів, захищати їх від будь-яких негативних впливів та небезпек. Він не має права використовувати будь-які методи, що можуть призвести до шкоди для учня, і завжди повинен стояти на сторожі їхнього добробуту.

5. Дбайливість і коректність у взаємодії з учнем

Взаємодія між учителем і учнем повинна бути побудована на принципах доброзичливості, коректності та поваги. Учитель має допомагати кожному учню, враховуючи його індивідуальні особливості, без дискримінації та приниження.

6. Підтримка творчого розвитку та саморозкриття

Завдання педагога — створити умови для того, щоб учень міг виявити свої творчі здібності та розкрити свій потенціал. Важливо уникати примусу і дозволити учням самостійно знаходити рішення, сприяючи розвитку відповідальності та позитивного світогляду.

7. Прагнення до взаєморозуміння

Навіть у випадках, коли думки учня та вчителя щодо навчального процесу відрізняються, педагог повинен проявляти толерантність, шукати компроміси та завжди намагатися зрозуміти учня. Підтримка його морального стану є пріоритетом.

8. Високий рівень професійної підготовки

Професія вчителя вимагає постійного самовдосконалення та розвитку. Учитель повинен володіти сучасними педагогічними технологіями, мати фундаментальні знання в галузі освіти та бути готовим до викликів, що постають перед сучасною освітою.

9. Використання сучасних знань і методів

Педагог застосовує усі можливі методи для досягнення позитивних результатів у навчальному процесі, користуючись сучасними знаннями та технологіями. Якщо потрібно, він звертається за консультацією до спеціалістів, щоб забезпечити найкращу підтримку для учня.

Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками

10. Поважне ставлення до прав і гідності всіх учасників освітнього процесу

Учитель поважає права, честь, гідність та почуття кожного, з ким він працює. Він має створювати безпечне середовище, в якому кожен учасник освітнього процесу відчуває себе гідно та захищено.

11. Запобігання несправедливості та неетичній поведінці

Педагог завжди дотримується справедливості у своїй роботі та ніколи не вимагає винагороди, яка не передбачена чинним законодавством. Він зобов'язаний уникати будь-яких проявів несправедливості у відносинах з учнями, колегами чи батьками.

12. Чесність і відповідальність перед учнями

Обіцянки та зобов'язання, дані вчителем, повинні бути виконані. Учитель є прикладом для учня, тому чесність і вірність слову є основою його професійної репутації.

13. Культура поведінки та самоконтроль

Учитель має проявляти високу культуру поведінки як у професійному, так і в особистому житті. Це включає стриманість, тактовність, контроль над емоціями та підтримку належного зовнішнього вигляду, що є важливим для формування авторитету.

14. Створення атмосфери співпраці та доброзичливості

Педагог повинен вміти створювати в колективі атмосферу підтримки, зацікавленості та творчої співпраці. Це сприяє розвитку взаємодії між учнями та спільному пізнанню нових знань.

15. Відмова від авторитарності та примушення

У педагогічній діяльності слід уникати будь-яких форм примушення та насильства. Учитель повинен сприяти добровільному бажанню учня вчитися та розвиватися.

16. Контроль над емоціями

Учитель має уникати негативних емоційних проявів, які можуть принижувати його гідність та впливати на авторитет серед учнів. Самоконтроль є ключовим у професійній діяльності педагога.

17. Віра у потенціал учня

Завдання вчителя — розвивати в учнів віру в себе, своїх друзів, учителів і людство загалом. Віра є основою для розвитку самостійності, впевненості та досягнення успіхів.

18. Радість спілкування та спільної праці

Учитель має відкривати перед учнем радість від навчання, спільної праці та гри. Це допомагає учням сприймати навчання як приємний процес та позитивно взаємодіяти один з одним.

19. Забезпечення сучасних знань та навичок

Педагог відповідає за те, щоб учень отримав сучасні та необхідні знання, уміння та навички для успішного життя в майбутньому. Він постійно вдосконалює методи навчання для досягнення цієї мети.

20. Виховання благородного ставлення до світу

Педагог виховує в учнях повагу до навколишнього світу, людей та самого себе. Це основа для розвитку моральних та етичних принципів, які супроводжуватимуть учня все життя.

Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками

21. Захист психофізичної та духовної цілісності учня

Учитель поважає і підтримує психофізичний та духовний розвиток учня, сприяє його моральному становленню та зростанню як гармонійної особистості.

22. Право учня на власну думку

Кожен учень має право вільно висловлювати свої думки та позицію під час навчального процесу. Учитель має створювати умови для конструктивного діалогу та розвитку самостійного мислення.

23. Недопустимість негуманного ставлення

Педагог не має права принижувати гідність учня чи використовувати його працю у власних інтересах. Негуманне ставлення є абсолютно неприйнятним у виховному процесі.

24. Конфіденційність інформації про учня

Учитель зобов'язаний не розголошувати інформацію про особисте життя учня без його дозволу або дозволу його законних представників, отриману під час навчального процесу.

25. Навчальний процес як соціальне партнерство

Педагог розглядає навчання як процес партнерства між ним, учнями та їхніми батьками. Кожен учасник несе відповідальність за результат навчання, і важливо, щоб усі діяли спільно для досягнення успіху.

26. Право педагога на відмову від навчання учня

У разі наявності особистих причин педагог може відмовитися від навчання учня. Важливо, щоб таке рішення було обґрунтованим і прийнятим відповідно до етичних норм.

27. Співпраця з батьками

Педагог залучає батьків до процесу виховання та навчання, перетворюючи їх на своїх однодумців. Співпраця між вчителем та батьками є ключем до успішного виховання учня.

28. Взаємоповага і відвертість у взаєминах з батьками

Взаємодія з батьками учнів повинна будуватися на засадах поваги, довіри, доброзичливості та відвертості.

КОДЕКС ЛІЦЕЇСТА

1. Відповідальність за власний розвиток. Ліцеїст бере активну участь у власному навчанні та розвитку, розуміючи, що від його зусиль залежить досягнення майбутніх успіхів. Він прагне до отримання знань, навичок та вмінь, необхідних для самореалізації, а також для гідного внеску в життя суспільства.

2. Повага до педагогів та навчального процесу. Ліцеїст проявляє повагу до своїх вчителів, враховуючи їх досвід і знання. Він цінує навчальний процес як можливість для особистого розвитку, відноситься до вчителів з довірою і готовий співпрацювати для досягнення найкращих результатів.

3. Дотримання норм поведінки та етикету. Ліцеїст поводить себе гідно як у навчальному закладі, так і поза його межами. Він дотримується правил етикету, проявляє тактовність, повагу до дорослих і однолітків, зберігає культуру спілкування, прагнучи бути прикладом для інших.

4. Захист честі та репутації ліцею. Ліцеїст усвідомлює, що своїми діями він представляє не лише себе, але й увесь навчальний заклад. Він дотримується правил і норм, що забезпечують гідне ім'я ліцею, та уникає вчинків, які можуть зашкодити його репутації.

5. Взаємоповага та толерантність у колективі. Ліцеїст підтримує дружню атмосферу в колективі, поважає думки та почуття інших учнів, вчителів і персоналу. Він активно сприяє взаємопідтримці та уникненню конфліктів, дотримуючись принципів толерантності та рівноправ'я.

6. Виконання обов'язків у навчальному процесі. Ліцеїст відповідально ставиться до своїх навчальних завдань, своєчасно виконує домашні завдання та готується до занять. Він розуміє важливість постійного розвитку та наполегливо працює над своїм удосконаленням.

7. Активна участь у житті ліцею. Ліцеїст є активним учасником позакласних заходів, бере участь у проєктах, олімпіадах, змаганнях та громадській діяльності ліцею. Він розуміє, що активна позиція розвиває лідерські якості та вміння працювати в команді.

8. Дотримання здорового способу життя. Ліцеїст прагне вести здоровий спосіб життя, дбає про своє фізичне та психічне здоров'я. Він бере участь у спортивних заходах, уникає шкідливих звичок і дбає про своє здоров'я як важливий ресурс для майбутнього.

9. Повага до майна ліцею та дотримання порядку. Ліцеїст відповідально ставиться до майна навчального закладу: шкільних меблів, підручників, обладнання. Він дотримується чистоти і порядку в класах, коридорах і на території ліцею, розуміючи, що це створює комфортні умови для всіх.

10. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення. Ліцеїст активно працює над саморозвитком, шукаючи можливості для самовдосконалення поза межами навчальних програм. Він читає додаткову літературу, бере участь у курсах, проєктах, семінарах та інших формах самонавчання.

Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками

11. Виконання прав і обов'язків у ліцеї. Ліцеїст має право на вільне висловлювання своїх думок, повагу до його інтересів та участь у прийнятті рішень щодо ліцейного життя. Він, водночас, усвідомлює свою відповідальність за виконання обов'язків, дотримання правил ліцею та повагу до прав інших.

12. Відкритість до нових знань та досвіду. Ліцеїст зберігає відкритість до нового, завжди готовий до змін і адаптації. Він усвідомлює, що світ швидко змінюється, і прагне отримати нові знання та навички, які допоможуть йому досягти успіху у майбутньому.

13. Захист інтересів молодших учнів. Ліцеїст повинен бути прикладом для молодших учнів, захищати їх інтереси, надавати допомогу та підтримку. Він розуміє важливість створення безпечної та дружньої атмосфери для всіх учнів ліцею.

14. Активне використання сучасних технологій. Ліцеїст застосовує сучасні технології для навчання, спілкування та розвитку своїх здібностей. Він дотримується правил безпеки в інтернеті, відповідально використовує інформаційні ресурси та уникає будь-яких зловживань у кіберпросторі.

15. Громадська активність та соціальна відповідальність. Ліцеїст прагне бути активним учасником суспільного життя, бере участь у волонтерських та громадських ініціативах. Він усвідомлює важливість соціальної відповідальності та прагне зробити свій внесок у покращення життя свого середовища та суспільства в цілому.

16. Збереження екології та турбота про довкілля. Ліцеїст відповідально ставиться до навколишнього середовища, прагне зберегти природу та активно підтримує екологічні ініціативи. Він усвідомлює важливість сталого розвитку та робить все можливе для збереження природних ресурсів.

17. Повага до прав інших і дотримання справедливості. Ліцеїст шанує права інших людей, в тому числі однокласників, педагогів та персоналу ліцею. Він завжди намагається діяти справедливо та не допускає дискримінації або несправедливого ставлення до когось у будь-якій ситуації.

18. Самоконтроль та відповідальність за свої вчинки. Ліцеїст розуміє, що кожен його вчинок має наслідки, і тому він завжди дбає про відповідальність за свої дії. Він контролює свої емоції та вчинки, прагнучи бути відповідальною та врівноваженою особистістю.

19. Повага до національних та культурних традицій. Ліцеїст поважає національні та культурні традиції своєї країни, шанує історичну спадщину, бере участь у національних та культурних заходах ліцею. Він розуміє значення культурної спадщини і гордиться своїм походженням.

20. Готовність до співпраці з дорослими. Ліцеїст відкрито співпрацює з педагогами, батьками та іншими дорослими. Він розуміє важливість цієї співпраці для свого успіху у навчанні та вихованні, прагне отримати підтримку та використовувати її для самовдосконалення.